

Школска 2016/2017

СУБСПЕЦИЈАЛИСТИЧКЕ СТУДИЈЕ

Прва година

СУДСКА ПСИХИЈАТРИЈА

СУДСКА ПСИХИЈАТРИЈА

НАСТАВНИЦИ:

1.	Ратко Ковачевић	drkovacevicratko@gmail.com	Редовни професор
2.	Владимир Јањић	vladadok@yahoo.com	Доцент
3.	Зоран Ћирић	cira@prafak.ni.ac.rs	Редовни професор
4.	Драгана Игњатовић Ристић	draganaristic4@gmail.com	Ванредни професор
5.	Мирјана Јовановић	drminjaj@yahoo.com	Ванредни професор
6.	Данијела Ђоковић	psihijatrijakg@yahoo.com	Доцент
7.	Бојана Димитријевић		Редовни професор
8.	Станко Бејатовић	st.bejatovic@eunet.rs	Редовни професор
9.	Душица Палачковић		Редовни професор

СТРУКТУРА ПРЕДМЕТА:

МОДУЛ	часова	предавања	наставник
1. Правне основе судске психијатрије	10	10	Проф.др Станко Бејатовић Проф.др Душица Палачковћ
2. Форензичка психопатологија	15	15	Доц др Владимир Јањић
3. Принципи психијатријских вештачења	15	15	Проф.др Ратко Ковачевић
4. Тимски рад у психијатријским вештачењима (улога психолога, социјалног радника и других сарадника)	10	10	Доц.др Данијела Ђоковић
5. Психијатријска вештачења у кривичном поступку	30	30	Проф.др Ратко Ковачевић
6. Психијатријска вештачења у грађанском поступку	20	20	Проф.др Зоран Ђирић
7. Форензичка психијатрија развојног доба	10	10	Проф. др Драгана Игњатовић Ристић
8. Медицинска етика у форензичкој психијатрији	10	10	Проф. др Драгана Игњатовић Ристић
9. Психијатријска хоспитализација(добровољна и не добровољна),	10	10	Доц. Др Данијела Ђоковић
10. Мере безбедности медицинског карактера	11	5	Проф. др Ратко Ковачевић Доц. др сци. Владимир Јањић
ПРАКТИЧНА НАСТАВА			
Практична настава током уже специјализације из судске психијатрије изводи се у Клиници за психијатрију Клиничког центра у Крагујевцу и у Специјалној затворској болници у Београду			МЕНТОРИ ЗА ПРАКТИЧНИ РАД И БРОЈ ЕКСПЕРТИЗА СА МЕНТОРОМ
Сваки студент током уже специјализације треба да уради најмање 20 психијатријских експертиза под руководством ментора. Од овога броја, 12 експертиза треба да буде из области кривичног права, а 8 из подручја грађанског права.			проф. др Ратко Ковачевић (10 експертиза), Доц. др Владимир Јањић (6 експертизе), Проф. др Драгана Игњатовић Ристић (2 експертизе) и Доц. др Данијела Ђоковић (2 експертизе)

ЛИТЕРАТУРА:

НАЗИВ УЦБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
1. Principles and practice of forensic psychiatry	Richard Rosner	Copublished in the USA by Oxford University Press, Inc, New York
2. Психијатријска вештачења у судском поступку	Ратко Ковачевић	Књига у штампи
3. Форензичка психијатрија	Борислав Капамација	Дневник Нови Сад 1989 г
4. Основи судске психијатрије и психологије	Зоран Ћирић Бојана Димитријевић	СКЦ Ниш 2009. г
5. Правна Медицина	Ратко Ковачевић	Правни факултет Бања Лука 2008. г
6. Убитство	Борислав Капамација	Матица Српска Нови Сад 1981. г

*Изводи предавања биће доступни на званичној интернет страници Факултета медицинских наука, Универзитета у Крагујевцу

Трајање уже специјализације: 12 месеци

Циљ: Циљ уже специјализације је образовање психијатара и неуропсихијатара за компетентно обављање свих врста психијатријских вештачења и за лечење психички абнормалних делинквената.

Потреба: савремени развој кривично паравне и грађанско правне науке поставио је озбиљне задатке пред психијатријског вештака, а то је разјашњавање свих структурних садржаја његове личности као и актуелних психолошких и психопатолошких садржаја у одређеном правно референтном тренутку.

Садржај: програм субспецијалистичких студија траје 12 месеци. Обухвата теоријска и практична знања из разних области: кривичног и грађанског права, психопатологије, менталних поремећаја, и из домена лечења психички абнормалних делинквената које се проводи у одговарајућим установама.

Облици наставе: у оквиру програма уже специјализације, настава ће бити реализована кроз програмска предавања, практичну наставу, као обавезну, у референтним установама, кроз семинарске радове и завршни испит. Све предвиђене облике наставе кандидат ће похађати под руководством и контролом ментора.

Улоге и обавезе кандидата:

- Узимање упута за кружење у Служби за субспецијалистичке студије
- Присуство теоријској настави на програму субспецијалистичких студија у области судске психијатрије
- Практична настава / практични рад према предвиђеном програму
- Израда семинарских радова, полагање колоквијума
- Полагање завршног субспецијалистичког испита
- Израда и одбрана завршног субспецијалистичког рада

Улоге и обавезе ментора:

- Усмеравање кандидата током теоријске и практичне наставе, организација консултативне наставе
- Процена стечених теоријских и практичних знања, провера стручних вештина кроз колоквијуме, тестове, оцењивање семинарских радова
- Стручна помоћ око одабира теме и израде завршног субспецијалистичког рада

Теоретска настава:

Теоретска настава на субспецијалистичким студијама из области судске психијатрије обухвата следеће тематске јединице:

- Правне основе судске психијатрије
- Форензичка психопатологија
- Принципи психијатријских вештачења
- Тимски рад у психијатријским вештачењима (улога психолога, социјалног радника и других сарадника)
- Психијатријска вештачења у кривичном поступку
- Психијатријска вештачења у грађанском поступку
- Форензичка психијатрија развојног доба
- Медицинска етика у форензичкој психијатрији
- Психијатријска хоспитализација (добровољна и недобровољна)
- Мере безбедности медицинског карактера

Практична настава – 12 месеци

Практична настава биће организована током 12 месеци:

Руководилац практичне наставе: проф. др Ратко Ковачевић

Ментори за практичну наставу: проф. др Ратко Ковачевић (10 експертиза), Доц. др Владимир Јањић (6 експертизе), Проф. др Драгана Игњатовић Ристић (2 експертизе) и Доц. др Данијела Ђоковић (2 експертизе)

Практична настава током уже специјализације из судске психијатрије изводи се у Клиници за психијатрију Клиничког центра у Крагујевцу и у Специјалној затворској болници у Београду. Састоји се у раду студената под стручним руководством ментора на обављању свих врста психијатријских вештачења и лечења пацијената на мерама безбедности.

Сваки студент током уже специјализације треба да уради најмање 20 психијатријских експертиза под руководством ментора. Од овога броја, 12 експертиза треба да буде из области кривичног права, а 8 из подручја грађанског права. Овај рад се обавља на Клиници за психијатрију Клиничког центра у Крагујевцу и у Одељењу за експертизе Специјалне затворске болнице у Београду.

Студент је дужан да одлази на судове и учествује на главним претресима и судским расправама за испитанике које је вештачио. Поред тога, студент треба да, у договору са ментором, одлази на судове (главне претресе и расправе) и за предмете које није вештачио, а који доприносе његовом стручном усавршавању.

Поред психијатријских вештачења обавезни део наставе за студенте представља :

Рад на Одељењу за спровођење мере обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи у трајању од месец дана

Рад на Одељењу за спровођење мере безбедности обавезног лечења алкохоличара у трајању од 15 дана

Рад на Одељењу за спровођење мере безбедности обавезног лечења зависника од дрога у трајању од 15 дана

Проходност: ужа специјализација из области судске психијатрије је конципирана да пружа приступ психијатријској форензичкој патологији и односу те патологије према одређеним правним радњама, те у том смислу подразумева како рад појединца тако, веома често, и тимски рад.

Исход: похађањем програма уже специјализације из области судске психијатрије кандидати се оспособљавају за самосталну:

- Израду судскопсихијатријских експертиза у области кривичног права
- Израду судскопсихијатријских експертиза у области грађанског права
- Рад на мери обавезног психијатријског лечења

Стечено звање: специјалиста уже специјализације из судске психијатрије

НАЧИН ПОЛАГАЊА СУБСПЕЦИЈАЛИСТИЧКОГ ИСПИТА:

I. Услов за полагање завршног дела субспецијалистичког испита из области судске психијатрије су претходно положена 2 колоквијума. Пре усменог дела сваког колоквијума кандидат полаже тест провере знања од 20 питања из поменутих области. Кандидат је положио тест уколико је освојио више од 50% поена или минимум 11 поена. Услов за полагање усменог дела колоквијума је претходно положен тест. Усмени део колоквијума се састоји из 3 питања која се извлаче пред почетак полагања колоквијума. Колоквијуми се полажу комисијски, свака комисија има 3 члана од којих је један председник комисије/испитивач.

1. **Колоквијум I - Проф. др Ратко Ковачевић, Доц. др Владимир Јањић и проф. др Мирјана Јовановић. Резервни члан- Доц. др Данијела Ђоковић**

Обухвата следеће области:

- Вештачење у кривично-правним предметима
- Мере безбедности медицинског карактера

2. **Колоквијум II - Доц. др Владимир Јањић, Проф. др Драгана Игњатовић Ристић и Доц. др Данијела Ђоковић. Резервни члан- Проф. др Мирјана Јовановић**

Обухвата следеће области:

- Вештачења у грађанско-правним предметима
- Етика у форензичкој психијатрији

Субспецијалистички испит полаже кандидат који одслуша теоријску наставу у првом семестру и савлада практичне вештине у другом семестру. Кандидат стиче право да полаже субспецијалистички испит уколико је претходно положио све колоквијуме предвиђене програмом.

II. Субспецијалистички испит се састоји из два дела: **практичног (одбрана експертизе) и усменог дела испита**

- **Практични део испита:** Председник комисије додељује кандидату једну судскопсихијатријску експертизу (вештачење) коју је потребно да кандидат обради и презентује пред комисијом.
- Услов за полагање усменог дела испита је претходно положен практични део испита
- Усмени део испита реализује трочлана комисија која испитује кандидата.

III. Пријава и одбрана завршног, субспецијалистичког рада из области Судске психијатрије:

- Тема завршног рада уже специјализације из области судске психијатрије се бира у договору са ментором и пријављује у служби за специјалистичку наставу на Факултету медицинских наука, Универзитета у Крагујевцу, уз сагласност шефа катедре.
- Кандидат стиче право да Већу за специјалистичку наставу преда на оцену завршни рад уже специјализације из области судске психијатрије, уз сагласност ментора, а после положеног усменог испита и овереног последњег семестра наставе, у року од **једне године** од овере последњег семестра.
- Кандидат предаје Служби за специјалистичку наставу:
 - индекс;
 - образац молбе за одређивање Комисије за оцену рада (који потписују ментор и Шеф Катедре);
 - завршен **неукоричени** рад у 4 (уколико има именованог само ментора) односно 6 примерака (уколико има именованог ментора и коментора). Сваки одштампани примерак рада мора бити потписан од стране ментора (и коментора ако је именован). Назив рада мора да гласи онако како је Одлуком Већа одобрено.
- Упутства за попуњавање упитника за пријаву теме завршног рада уже специјализације:
 - Назив рада не сме да садржи скраћенице већ се наводе пуни називи.
 - Назив рада мора да буде прецизан и концизан и да одражава оно што ће се у раду обрађивати.
 - Образложење предлога теме дати најконцизније и нагласити значај израде рада.
 - Циљ рада дати сажето у једној или пар реченица.
 - Податке из литературе навести кроз текст у коме треба изнети најважније податке о досадашњим истраживањима.
 - Најконцизније навести значај предложене теме.
 - У методологији навести која врста студије се ради уз обавезно навођење колика је величина узорка (број испитаника у испитиваној и контролној групи). Навести методе испитивања, а ако се ради о студији праћења, дужину праћења.
 - Навести које ће методе дескриптивне и нарочито аналитичке статистике бити коришћене.
 - Ментор рада може бити наставник факултета медицинских наука, универзитета у Крагујевцу са најмање 3 коауторска рада објављена у часописима са СЦИ листе (категорије M21, M22, M23), или са најмање 3 рада у којима је први аутор, а који су објављени у часопису категорије M24, признатог од стране Министарства за образовање и науку за одређену годину (видети КоБСОН). Ментор прилаже

списак тражених референци на посебном папиру (шефу катедре и Већу специјалистичких студија).

- Оригинална истраживања морају имати сагласност Етичког комитета за хумане студије матичне установе у којој се истраживање спроводи.
- Сви упитници се морају попунити у електронској форми и бити прихваћени од стране одговарајуће катедре што потврђује шеф катедре својим потписом (упитник се може наћи на званичној интернет страници Факултета медицинских наука).

➤ На седници Већа за специјалистичку наставу именује се најмање трочлана Комисија за оцену завршеног рада коју чине наставници ангажовани на студијском програму, изузев ментора. Члановима Комисије, ментору (и коментору ако је именован) Служба за специјалистичку наставу доставља:

- примерак неукориченог рада
- Одлуку којом је именована трочлана Комисија;

Извештај Комисије потписују сви именовани чланови Комисије.

➤ Позитиван извештај кандидат предаје Служби за специјалистичку наставу у три примерка **заједно са свим укориченим радовима** (4 или 6 примерака). Веће за специјалистичку наставу усваја позитиван извештај, одобрава јавну одбрану и именује Комисију за одбрану (углавном у истом саставу).

IV. Начин заказивања јавне одбране завршног рада уже специјализације из области судске психијатрије:

- После седнице Већа за специјалистичку наставу на којој је усвојен позитиван извештај Комисије за оцену рада, кандидат заказује јавну одбрану у договору са члановима именоване Комисије.
- Рад уже специјализације јавно се брани на Факултету медицинских наука, Универзитета у Крагујевцу уз обавезно присуство публике.
- На јавној одбрани морају бити присутни сви чланови Комисије. После излагања кандидата, чланови Комисије кандидату постављају питања. После одбране рада комисија сачињава записник, који потписују сви чланови Комисије)

Заказивање јавне одбране:

1. У договору са члановима Комисије, кандидат у Служби за последипломску наставу резервише салу најмање 7 дана пре договореног термина;
2. Кандидат доноси кратку биографију;
3. Уплата за одбрану рада мора бити извршена до дана када се одржава јавна одбрана
4. Са референтом задуженом за салу и опрему у сали договара неопходне детаље како би презентација била адекватна

Упутство за техничку обраду завршног рада уже специјализације из области судске психијатрије:

1. Формат тезе је 21x 29,7 cm = А4
2. Повез тврди (рад се коричи после позитивне оцене рада и предаје Служби уз потписан извештај Комисије)
3. На првој страници исписује се исти текст као и на корицама (насловна страна)
4. На следећој страници факултативно се уписује посвета или захвалница
5. Рад мора имати: садржај према поглављима, увод, циљ, методе и материјал (испитаници – узорак), резултате, дискусију, закључак, списак цитиране литературе
6. СПИСАК СКРАЋЕНИЦА КОРИШЋЕНИХ У ТЕКСТУ – на крају тезе
7. Попис прилога (нпр: Упитници, посебне методе коришћене за израду тезе и сл.)
8. Слике, графиконе и табеле нумерисати и уз њих написати шта представљају, а ако су узете из литературе уз њих тачно написати одакле су узете.

Комисија за полагање субспецијалистичког испита:

1. Проф. др Ратко Ковачевић
2. Академик проф. др Станко Бејатовић
3. Доц др Владимир Јањић

Резервни чланови комисије:

1. Проф др Драгана Игњатовић Ристић
2. Проф др Зоран Тирић

Распоред предавања на студијском програму субспецијалистичких студија из области кардиологије:

		Област	Тематска јединица	врста наставе	место предавања	наставник	датум/време одржавања	часова
СУДСКА ПСИХИЈАТРИЈА	I	Правне основе судске психијатрије	1. Одабрана поглавља из кривичног права	предавање	Факултет медицинских наука	Проф.др Станко Бејатовић		2
			2. Одабрана поглавља из кривично процесног права	предавање	Факултет медицинских наука	Проф.др Станко Бејатовић		2
			3. Одабрана поглавља из грађанског права	предавање	Факултет медицинских наука	Проф.др Душица Палачковић		2
			4. Одабрана поглавља из грађанско процесног права	предавање	Факултет медицинских наука	Проф. др Душица Палачковић		2
			5. Одабрана поглавља из прекршајног права	предавање	Факултет медицинских наука	Проф.др Станко Бејатовић		2
	II	Форензичка психопатологија	1. Психичке функције и њихови поремећаји – форензички значај	предавање	Факултет медицинских наука	Доц.др Владимир Јањић		3
			2. Структура личности – форензички значај	предавање	Факултет медицинских наука	Доц. др Владимир Јањић		3
			3. Психијатријске класификације (ICD 10, DSM 4) и њихов форензички значај	предавање	Факултет медицинских наука	Доц др Владимир Јањић		3
			4. Правна класификација менталних поремећаја	предавање	Факултет медицинских наука	Доц.др Владимир Јањић		3
			5. Компаративна анализа психијатријских и правне класификације менталних поремећаја	предавање	Факултет медицинских наука	Доц др Владимир Јањић		3
	III	Принципи психијатријских вештачења	1. Форензичка психијатрија као научна дисциплина	предавање	Факултет медицинских наука	Проф. др Ратко Ковачевић		4
			2. Савремени форензичко психијатријски концепти	предавање	Факултет медицинских наука	Проф. др Ратко Ковачевић		4

				клинике			
		3. Дијагностика у психијатријским вештачењима (лабораторија, ЕЕГ,ЦТ,консултативни специјалистички прегледи)	предавање	Факултет медицинских наука	Проф. др Ратко Ковачевић		3
		4. Документација у форензичкој психијатрији	предавање	Факултет медицинских наука	Проф. др Ратко Ковачевић		2
		5. Форма и садржај психијатријске експертизе	предавање	Факултет медицинских наука	Проф. др Ратко Ковачевић		2
IV	Тимски рад у психијатријским вештачењима (улога психолога, социјалног радника и других сарадника)	1. Улога психолога у кривичним предметима	предавање	Факултет медицинских наука	Доц.др Данијела Ђоковић		5
		2. Улога психолога и соц .радника у парничним и ванпарничним предметима	предавање	Факултет медицинских наука	Доц. др Данијела Ђоковић		5
V	Психијатријска вештачења у кривичном поступку	1. Психијатријско вештачење урачунљивости извршилаца кривичних дела појединих психијатријских ентитета (органиски поремећаји, психотични поремећаји,неуротски поремећаји,епилепсије,ментал не ретардације и др)	предавање	Факултет медицинских наука	Проф.др Ратко Ковачевић		18
		2. Психијатријско вештачење процене способности	предавање	Факултет медицинских наука	Проф.др Ратко Ковачевић		4
		3. Психијатријско вештачење жртве	предавање	Факултет медицинских наука	Проф.др Ратко Ковачевић		4
		4. Психијатријско вештачење сведока	предавање	Факултет медицинских наука	Проф.др Ратко Ковачевић		4

VI	Психијатријска вештачења у грађанском поступку	1. Психијатријско вештачење : пословне способности, тестаменталне способности, способности за закључење уговора, нематеријалне штете,	предавање	Факултет медицинских наука клинике	Проф.др Зоран Ћирић	16
		2. Психијатријско вештачење у поступку развода брака	предавање	Факултет медицинских наука	Проф.др Зоран Ћирић	2
		3. Психијатријско вештачење парничне способности	предавање	Факултет медицинских наука	Проф.др Зоран Ћирић	2
VII	Форензичка психијатрија развојног доба	1. Психологија и психопатологија развојног доба	предавање	Факултет медицинских наука	Проф. др Драгана Игњатовић Ристић	2
		2. Малолетничка деликвенција	предавање	Факултет медицинских наука	Проф. др Драгана Игњатовић Ристић	5
		3. Васпитне мере	предавање	Факултет медицинских наука	Проф. др Драгана Игњатовић Ристић	2
		4. Специфичности у третману малолетних деликвената	предавање	Факултет медицинских наука	Проф. др Драгана Игњатовић Ристић	1
VIII	Медицинска етика у форензичкој психијатрији	1. Основи медицинске етике	предавање	Факултет медицинских наука	Проф. др Драгана Игњатовић Ристић	2
		2. Медицинска етика у психијатрији	предавање	Факултет медицинских наука клинике	Проф. др Драгана Игњатовић Ристић	2
		3. Медицинска етика у форензичкој психијатрији	предавање	Факултет медицинских наука	Проф. др Драгана Игњатовић Ристић	4
		4. Еичке дилеме психијатријског вештака	предавање	Факултет медицинских наука	Проф. др Драгана Игњатовић Ристић	2

IX	- Психијатријска хоспитализација,	1. Савремени модели психијатријске хоспитализације	предавање	Факултет медицинских наука	Доц.др Владимир Јањић	3
		2. Добровољна психијатријска хоспитализација	предавање	Факултет медицинских наука	Доц.др Владимир Јањић	2
		3. Недобровољна психијатријска хоспитализација	предавање	Факултет медицинских наука	Доц.др Владимир Јањић	2
		4. Психијатријски аспект Закона о особама са менталим сметњама	предавање	Факултет медицинских наука	Доц.др Владимир Јањић	3
X	Мере безбедности медицинског карактера	1. М.Б. обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи	предавање	Факултет медицинских наука	Доц. др Владимир Јањић	1
		2. М.Б. обавезног психијатријског лечења на слободи	предавање	Факултет медицинских наука	Доц. др Владимир Јањић	1
		3. М.Б. обавезног лечења алкохоличара	предавање	Факултет медицинских наука	Доц. др Владимир Јањић	1
		4. Мера безбедности обавезног лечења наркомана	предавање	Факултет медицинских наука	Доц. др Владимир Јањић	1
		5. Специфичности у третману особа на мерама безбедности медицинског карактера	предавање	Факултет медицинских наука	Доц. др Владимир Јањић	1
		УКУПНО				